

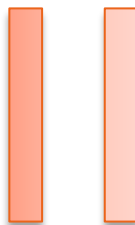
Податкове право.

Вступ.

(у схемах і таблицях)

Місце податків у доходах держави

**валова додана вартість
(заробітна плата)**

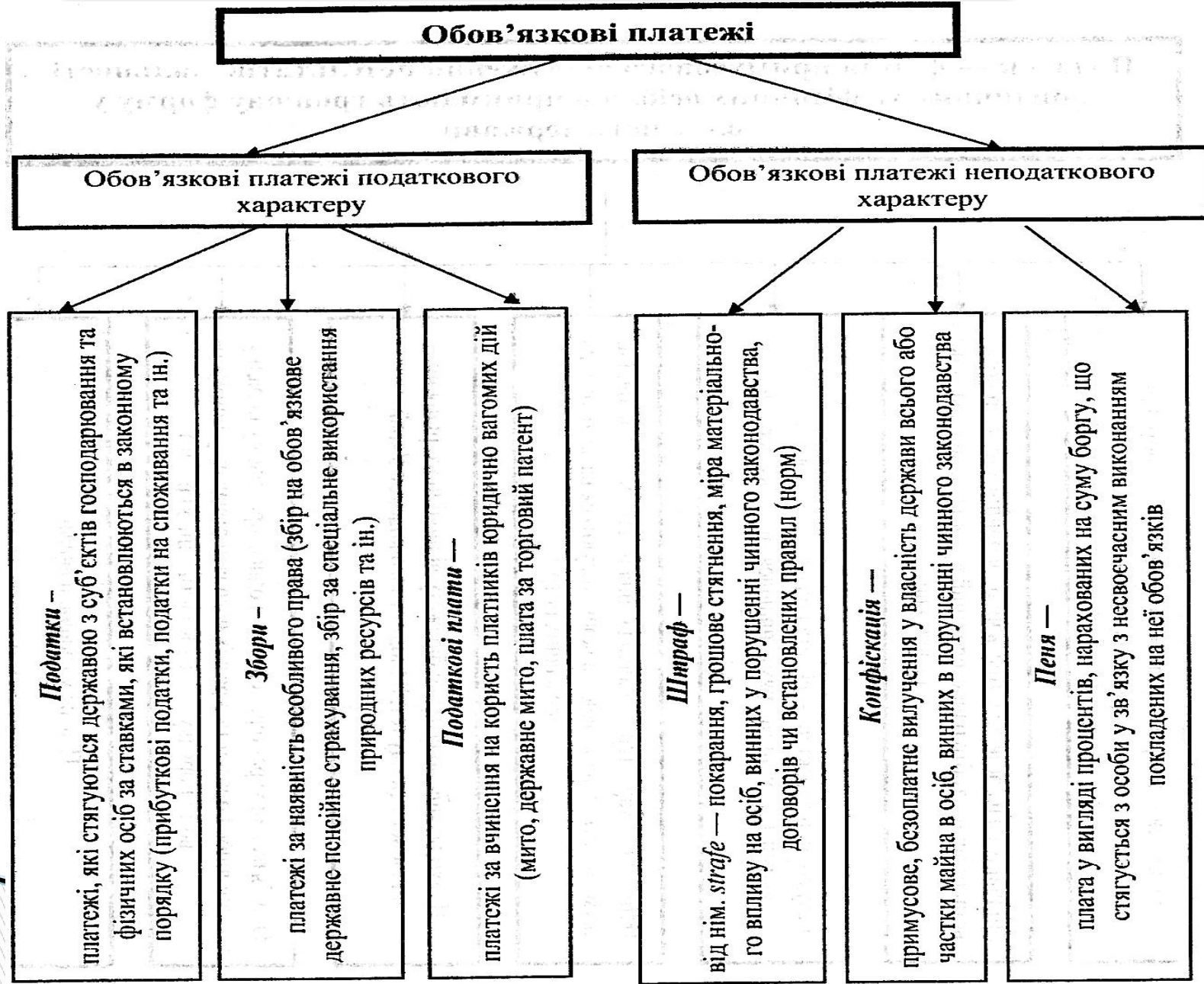

**чисті податки
на прибутки**

**сальдо
експорту/імпорту**

Місце податків у доходах держави

Основи загальної теорії податків

ПОДАТОК

Економічна категорія

Форма фінансових відносин між державою, ОМС та ЮО і ФО з метою створення централізованих фондів коштів, необхідних для здійснення державою, ОМС своїх завдань і функцій.

При цьому **досліджуються закономірності розширеного відтворення** (економічного зростання), його окремих фаз, особливий розподіл та перерозподіл грошової форми вартості.

Юридична категорія

Закріплені зак-вом **власне фінвідносини** з метою наповнення бюджетної системи.

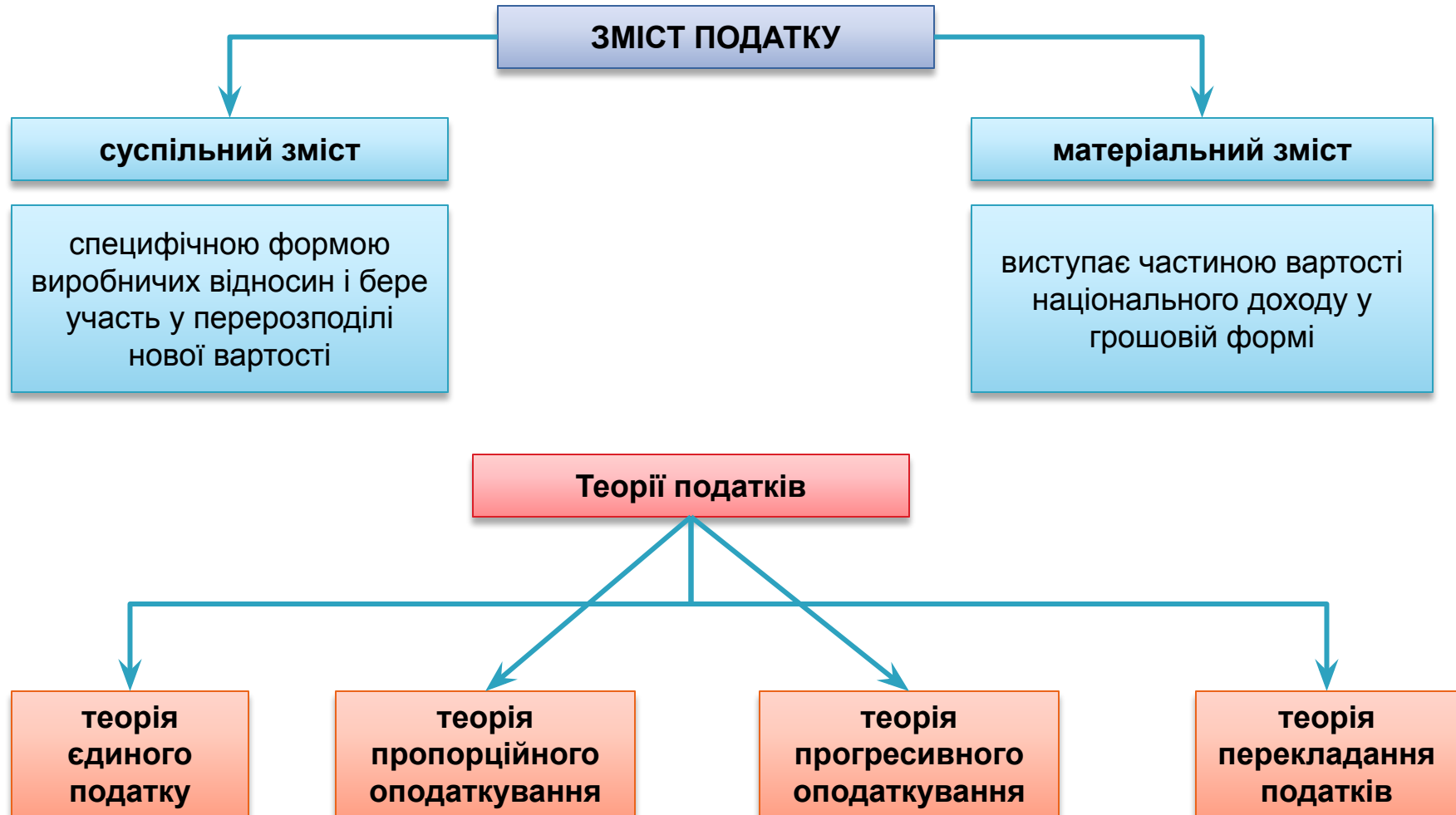
Суспільно-економічні і політичні причини й умови появи та існування податків

Умови появи (суспільно-економічні та політичні):

- ✓ існування держави; централізованої системи органів влади та професійних службовців, які потребують фінансових ресурсів для своєї діяльності та здатних і спеціалізованих у виконанні ф-й збирання податків (чи платежів на них схожих);
- ✓ усвідомлення потреби задоволення публічних інтересів.

Причини появи (суспільно-економічні та політичні) – потреба фінансування системи органів влади, що обслуговують публічні потреби.

Основи загальної теорії податків

Генезис та еволюція податків

Перший етап – історія податків як джерела доходів – кількасот років. Однак стягнення податкових за своєю суттю доходів – відоме з давнини. Одноразові, безсистемні, в основному для воєнних цілей, в натуральній формі.

Давня Індія (земельні, промислові податки, з торгівлі; у частках – 1/50, 1/6 тощо), Римська Імперія, Середньовіччя (не податки, а домени – земля, ліси, капітали; та регалії – залізна дорога, пошта, гірська, монетна, соляна монополія). Платежі схожі на податки до державної скарбниці у давні часи називають «квазіподатками».

17 – поч. 18 ст. – **другий етап розвитку податків:**

1. податки як основне джерело дохідної частини бюджету;
2. поява систем прямих і непрямих податків (Гоббс, Локк, Секендорф; французький вчений Кене – вперше вказав на зв'язок податків розвитку народного господарства).

А. Сміт «Дослідження про природу та причини багатства народів» (1770) – основоположник наукової теорії про податки: «Податок – це тягар, накладений державою у формі закону, який передбачає і його розмір, і порядок сплати».

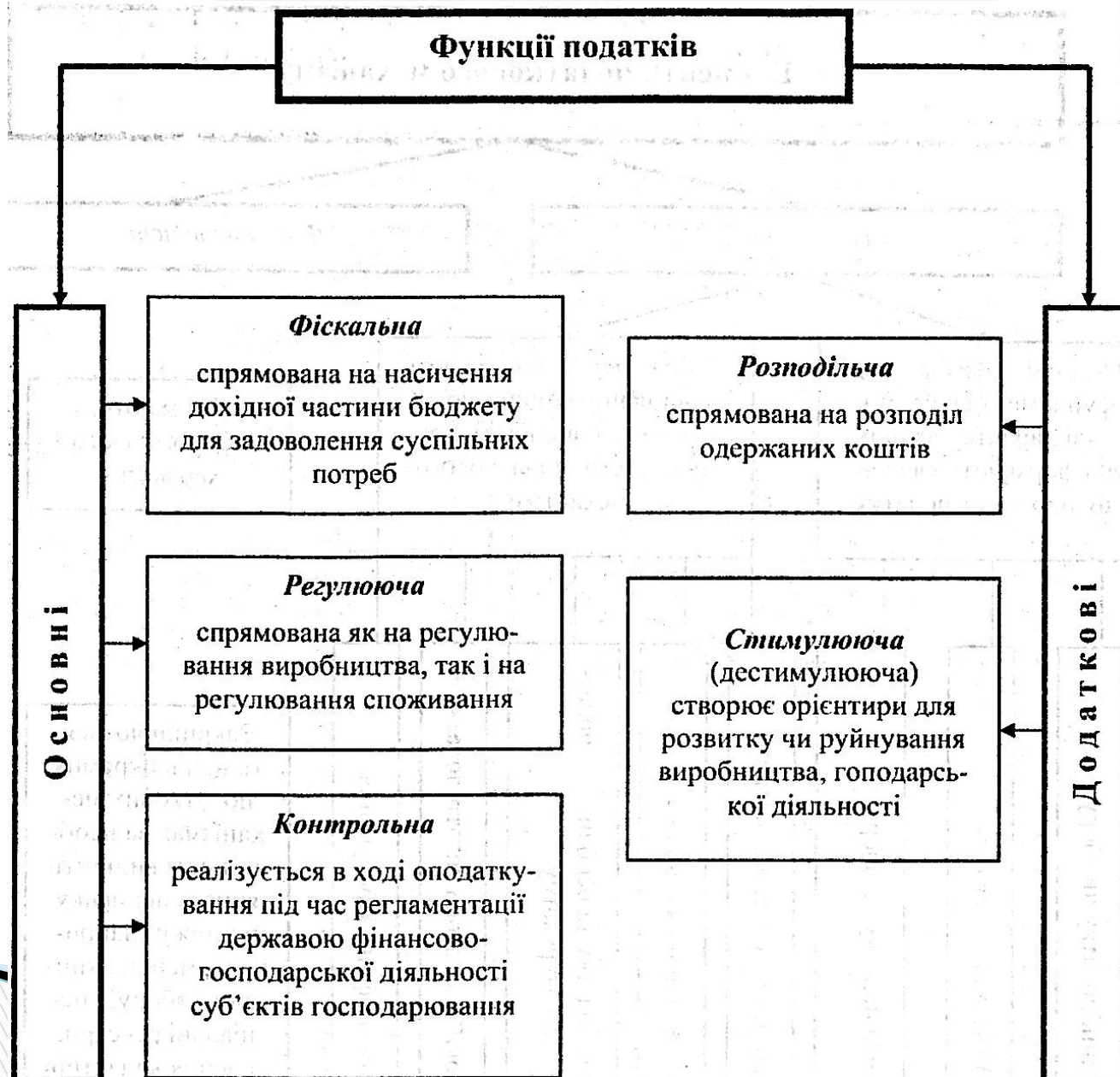
3-тій період розвитку податків з 19-20ст.: – становлення науково-теоретичних поглядів на податки (податки як інструмент макроекономічної стабілізації; як засіб державного регулювання економіки):

- а) удосконалення систем оподаткування,
- б) зменшення кількості податків,
- в) збільшення ролі права при їх встановленні та сплаті.

4-тий період розвитку податків – починаючи з 80-тих рр. 20 ст.:

- а) більш глибоке теоретичне обґрунтування всіх проблем податку;
- б) проведення податкових реформ з метою гармонізації прямих і непрямих податків та стимулювання ділової активності.

Функції податків

Класифікації податків

Залежно від форми оподаткування:

прямі: а) встановлюються безпосередньо щодо платників – виробників чи власників, б) їх розмір залежить від масштабів об'єкта оподаткування; (податок на прибуток):
особисті (за його рахунок, залежно від отриманого ним прибутку, враховують його платоспроможність),
реальні (з передбачуваного середнього доходу, що сплачується з реального майна);
непрямі: а) щодо цін на товари і послуги, б) розмір – прямо не залежить від доходів. (ПДВ, акцизний податок, мито)

За економічним змістом об'єкта оподаткування:

на доходи (податок із доходів ФО),
на споживання (непрямі податки),
майно (податки з власників ТЗ).

Залежно від платника:

з ЮО (податок на прибуток підприємств),
з ФО (податок на доходи ФО),
змішані (непрямі податки, податки на майно):
✓ визначаються наявністю певних матеріальних благ (ТЗ, ділянка землі, нерухомого майна),
✓ визначаються діяльністю платників (ПДВ, акцизний податок).

Класифікації податків

Залежно від компетенції органу, за територією справляння:

загальнодержавні (ст. 9 ПК),

7 – податків, 7 – зборів, 4 – інших платежів (зборів)

місцеві (ст. 10 ПК).

10.1. До місцевих податків належать:

10.1.1. податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

10.1.2. єдиний податок.

10.2. До місцевих зборів належать:

10.2.1. збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

10.2.2. збір за місця для паркування транспортних засобів;

10.2.3. туристичний збір.

Залежно від каналу надходження:

закріплені (за певним бюджетом),

регулюючі (різномірні; у різних бюджетах).

Залежно від способу справляння:

часткові (кількісні) (врахування можливостей кожного платника і формування загальної величини податку як суми всіх),

розкладкові (репатріаційні) (нарахування на цілу корпорацію платників, які між собою розподіляють розмір податків).

Залежно від х-ру використання:

загального призначення,

цільові.

Залежно від періодичності справляння:

разові (один раз протягом визначеного часу – збір за першу реєстрацію ТЗ, податок з майна, що переходить у порядку спадкування чи дарування),

систематичні.

Основні ознаки/риси податків

Основні риси податку:

- ✓обов'язковий;
- ✓безумовний;
- ✓безвідплатний, безеквівалентний;
- ✓безповоротний.

- ❖ **законодавча правова основа податків** – податок установлюють законно обрані представники народу, тобто законно сформований представницький орган; (підтвердження у ПКУ: ст. 4.2. (сплаті підлягають лише податки і збори, передбачені ПКУ); ст. 7.3. (встановлення та зміна будь-яких елементів юридичного складу податку регулюються лише ПКУ); 9.4. і 10.5. – загальнодержавні та місцеві податки і збори встановлюються і стягуються лише коли це передбачено ПКУ);
- ❖ **нецільовий**: податок зараховується лише до бюджету (до позабюджетних фондів можуть зараховуватися не податки, а інші обов'язкові платежі); – але не є його єдиним джерелом (оскільки джерелом можуть бути: реєстраційні та ліцензійні збори; збори з населення);
- ❖ **податок обмежує право власності або інше законне володіння** (господарське відання, оперативне управління) шляхом відчуження частини матеріальних благ на користь публічних утворень;
- ❖ **має вартісний (грошовий) характер**;
- ❖ **базується на принципах**:
 - ❑ **однократності** (один об'єкт може обкладатися податком одного виду лише раз за податковий період);
 - ❑ **рівності** (однаковий підхід до умов оподаткування будь-яких суб'єктів незалежно від форм власності);
 - ❑ **універсалізації** (загальність) (формування однакових умов і однакової частки відрахувань доходів незалежно від джерела одержання для всіх платників відповідно до своєї діяльності);
 - ❑ **співмірності, регулярності, рівномірності**;
 - ❑ **наукового підходу** (застосування новітніх досягнень науки у формуванні системи оподаткування).
- ❖ **є платежем, що має публічний характер**;
- ❖ **адресність** – надходить у бюджет та розподіляється відповідно до бюджетної класифікації:
 - а) закріплення податку за певним бюджетом, б) розподіл його між бюджетами.

Відмінності податків і зборів

Уся система платежів, що надходять до бюджету:

податки та **платежі податкового х-ру** (збори, мито)

Загальні риси:

1. Обов'язковість сплати.
2. Чітке надходження у бюджети та фонди.
3. Законодавча встановленість
4. Примусовий х-р вилучення.
5. Здійснення контролю єдиними державними органами.
6. Безеквівалентний х-р.

Відмінності:

7. за значенням (податкові – 80 % надходжень до бюджету);
8. за метою (податків – задоволення потреб держави, мито і збори – потреби установ);
9. за обставинами (податки – безумовні платежі; мито і збір у зв'язку з послугою);
10. за х-ром обов'язку (податки – чистий обов'язок; мито і збір – певна добровільність);
11. за періодичністю сплати (податки – періодичні) та дій (податки – чітко не пов'язуються з періодичністю дій);
12. безвідплатність (для податків) та відплатність (для мита і збору).

Збір – платіж за володіння особливим правом, отримання спеціальної вигоди.

Мито – плата за здійснення на користь платника юридично значимих дій.

7.1.1. платники податку;

7.1.2. об'єкт оподаткування;

7.1.3. база оподаткування;

7.1.4. ставка податку;

7.1.5. порядок обчислення податку;

7.1.6. податковий період;

7.1.7. строк та порядок сплати податку;

7.1.8. строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

7.2. Під час встановлення податку *можуть* передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування.

Вісім обов'язкових та один факультативний елемент.

Елементи юридичного складу податку як юридичної конструкції.

1. суб'єкт оподаткування (платник податку),
2. об'єкт *та предмет* оподаткування,
3. *джерело сплати податку*,
4. податкова база,
5. *масштаб податку*, одиниця оподаткування,
6. ставка податку,
7. терміни та порядок сплати податку,
8. податковий (звітний) період,
9. податкова пільга.

Основні:

10. суб'єкт,
11. об'єкт,
12. ставка.

Додаткові, що конкретизують основні: